

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VII. Specialiter observanda circa intemperantiam in cibo & potu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

ias, Regina; colubatus, Domina; conjugium, ancilla.

123 Tertiò, eandem excellentiam demonstrant octo prerogativæ virginitatis, quas S. Thomas describit lect. 5. in 1. Cor. 7. ubi sic: Sancta virginitas magnum bonum est propter multa. Primo, quia carnis munditiam conservat. Apocal. 14. "Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati: virgines enim sunt, &c." sicut bonum est sal, quia conservat carnem a corruptione. Secundo, quia animam decorat & ornât. Unde frequenter in Scriptura jungitur Virgo, pulchra. Sap. 4. "O quam pulchra est casta generatio cum claritate!" Tertiò, quia Angelis cali assimilatur. Matth. 21. "In resurrectione heque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei." Hieronymus: "In carne præter carnem vivere, Angelica perfectio est." Quartiò, quia Christo desponsatur. 2. Cor. 11. Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Quintiò, quia jungit, & proximat Deo. Psalm. 44. "Adducuntur Regi virgines post eam." Sap. 6. "Incorruptio facit proximum Deo." Sexiò, quia cæteris statibus præponitur. Eccli. 26. "Non est digna ponderatio animæ continentis." 1. Cor. 7. "Qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit; qui non jungit, melius facit." Septimò, quia odorem bonæ fame spirat. Luc. 1. "Et nomen Virginis Maria." Cant. 2. "Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias." Octavo, quia ad nuptias æternas invitatur. Matth. 22. "Quæ paratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias." Sed hec quia ad conservandum difficilis est, ideo Eccli. 24. "Filia Patris abscondita, &c." Et hoc quia diabolus suggerit contrarium, corruptio inclinât ad actum, pulchritudo allicit ad consensum.

124 Addit tamen sanctus Doctor 2. 2. q. 152. a. 4. ad 2. quod licet virginitas sit melior, quam continentia conjugalis; potest tamen conjugatus melior esse quam virgo, duplici ratione. Primo quidem ex parte castitatis, si scilicet ille qui est conjugatus, habeat animum magis paratum ad virginem servandam, si oporteret, quam ille qui est actu virgo. Unde Augustinus instruit virginem in lib. de bono conjugali cap. 28. ut dicat: "Ego non sum melior quam Abraham." Sed melior est castitas cœlibum, quam castitas nuptiarum. Et rationem postea subdit, dicens: quod enim nunc ago, ille melius egisset, si tunc agendum esset. Quod autem ille egerunt, sic ego non agerem, etiamsi nunc agendum esset.

125 Secundo, quia forte ille qui non est virgo, habet aliquam excellentiorem virtutem. Unde Augustinus dicit in lib. de sancta virginitate c. 44. "Unde scit virgo, quamvis sollicita, quæ sunt Domini, ne forte propter aliquam sibi incognitam infirmitatem, non sit matura martyrio; illa verò mulier, cui se præferre gestiebat, jam possit bibere cali-

Tom. II.

cem Dominicæ passionis? "Propterea etiam cap. 31. Augustinus humilitatem virginibus maxime commendat: Veniat (inquit) illis in mentem quod scriptum est Eccli. 3. 20. "Quantò magnus es, tanto humilia te in omnibus, ut coram Deo invenias gratiam." Proinde (prosequitur cap. 33.) quia virginitas magnum bonum est in Sanctis Dei, vigilantissime cavendum est, ne superbia corrumpatur. Et cap. 23. Quis nesciat obedientem mulierem inobedienti virgini præponendam? Sed licet amba sint obediens præceptis Dei. . . . hac tamen vel hec virgo obediens, & Deum timens, illi vel illi mulieri obediens, & Deum timenti se anteferre non audeat: alioqui non erit humilis, & Deus superbis resistit. Quid ergo cogitavit? occulta dona Dei, quæ non nisi interrogatio tentationis, etiam in semetipsa, unicuique declarat. Dixerat etiam in lib. de bono conjugali cap. 23. Majus bonum est obedientia, quam continentia. . . . Quapropter non solum obediens inobedienti, sed obediens conjugata minus obediens virgini præponenda est.

CAPUT VII.

Specialiter observanda circa intemperantiam in cibo & potu.

Quia Scriptura & Patres cibi potûsque intemperantiam vobis proponunt, velut castitati exitialem: eò quod per eam caro effervescat, atque ex ea variæ proveniant indigestiones, quibus carnis tentationes inflammantur. Posteaquam de castitate egimus, specialia quædam de cibi & potûs intemperantia observabimus.

In primis (omissâ comparatione, quam sancti Patres faciunt inter vicinitatem ordinemque, quem inter se habent venter & membra pudoris, necnon vicinitatem & ordinem, quem habent inter se vitium intemperantiæ; vitiumque luxuriæ) Ezech. 16. saturitas, & abundantia panis dicitur fuisse iniquitas Sodoma, id est civitatis illius, quæ propter luxuriæ vitium igne cælesti à Domino subversa fuit. Proverbiorum quoque 20. vinum à sapientissimò mortalium luxuriosa res esse dicitur. Et ab Apostolo Ephes. 5. Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.

Conformiter Tertullianus l. de pudicitia c. 17. Fundamenta machinæ ab Apostolo effossa sunt, cum ebrietates, & comestiones compefcuit. Et l. contra Pitycos: Monstrum haberetur libido sine gula. Ambrosius l. 1. de poenit. c. 4. Pascitur libido convivii, nutritur deliciis, vino accenditur; ebrietate inflammatur. Hieronymus l. 2. contra Jovinianum c. 3. Esus carniùm, & potus vini, ventrisque saturitas, seminarium libidinis. In cap. 1. epist. ad Tit. Hoc nunc dixisse sufficiat, quod, secundum Apostolum, in vino est luxuria, & ubi sumque saturitas atque ebrietates fuerint,

T t

ibi libido dominatur. . . . nunquam ego ebrium, castum putabo, qui eisi vino consopius dormierit, tamen potius peccare per vinum. Et alibi: Non *Ætne ignes*, non *Vulcania tellus*, non *Vesuvius & Olympus* tantis ardoribus astuant, ac juveniles *meänlla* vino plena, & *dapibus inflammata*. Augustinus *serm.* 65. de temp. *Semper juncta est saturitati luxuria*. Gregorius Magnus *l.* 31. *Moral.* *Cunctis liquet, quod de ventris ingluvie luxuria nascitur.* Et *l.* de cura Pastor. *p.* 3. *admonit.* 2. *Plerumque edacitas usque ad luxuriam pertrahit: quia dum saturitate venier extenditur, aculei libidinis excitantur.* S. Isidorus *Pelusiota l.* 1. *epist.* 405. *Vinum ad corporis necessarium usum, modicè haustum, hominis pectus exbilarat; quod autem ultra mediocritatem adhibetur, petulans, contumeliosum atque intemperans vocatur.*

129. Secundò, ad obviandum his aliisque malis, ex cibi potusque intemperantia pullulantibus, meminerint Christiani, se creatos non esse, ut per ventris voluptates sensuualitati suæ satisfaciant, sed ut Deo Creatori, ac Redemptori suo ferviant, ipsūque amando glorificent; sensibilem proinde ventris delectationem comitari posse sumptionem nostram cibi potusque, sed nec debere nec posse esse ipsius finem. Neque enim vivimus ut edamus, sed edimus ut Deo vivamus, secundum illud Apostoli *1. Cor.* 10. *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* Non est proinde licitum manducare vel bibere propter cibi vel potus voluptatem, prout Innocentius XI. declaravit, hanc propositionem velut ut minimū scandalosam, & in praxi perniciosam condemnando: *Comedere & bibere propter voluptatem, usque ad satietatem, non est peccatum; modo non obstitit valetudini. Quia licitè potest appetitus naturalis actibus suis frui.*

130. Enimverò cum esse sit propter operari proportionatum, homini Deus non dedit esse nobilius quàm bestiis animalibus, nisi propter operari nobilium, sive nobiliorem ob finem. Operari verò propter voluptatem ventris, est operari propter finem bestialem. Propterea Augustinus *l.* 4. contra Julianum (qui negabat vitiosum esse appetitum voluptatis propter se) *c.* 14. postquam per quemlibet corporis sensum aliud esse dixit sentiendi vivacitatem, vel utilitatem, vel necessitatem, aliud sentiendi libidinem: *Libido* (inquit) *sentiendi, est que sensibus nostris . . . nos ad sentiendum . . . appetitum carnalis voluptatis impellit.* Et addit: *Hec est contraria dilectioni sapientia, hac virtuti inimica. Hoc malo, quantum attinet ad eam partem, quæ sibi sexus uterque miscetur, benè utuntur nuptia, cum conjuges procreant filios per illam, nihilque faciunt propter illam. Hanc si voluisses, vel valuisses, à sentiendi vivacitate, utilitate, necessitate discernere; vi-*

deres quàm superfluo tam multa dixisses. Non enim ait Dominus, qui viderit mulierem, sed qui viderit ad concupiscendum, jam macchatus est in corde suo. Ecce sensum videri à libidine sentiendi . . . . discerni . . . . Moveretur certè animus ad pietatis affectum, à vino cantico audito: tamen etiam illic, si sonum, non sensum libido audiendi desideret, improbat; quoniam magis si cantuoculis inaniibus . . . . delectatur? Ceteri tres sensus corpulentiores & quodammodo crassiores sunt . . . . Odor ab olficiente discernitur, sapor à gustante, tactus à tangente . . . . In his omnibus quando molesta vitantur . . . . commoditatis provisio, non libido est voluptatis. Ea verò que his contraria commodè sumimus, si nihil eorum interest ad salutem, vel ad declinandam doloris laborisve molestiam, etiam si cum aliqua sumuntur delectatione cum præsens sunt, tamen cum absunt, nullà sunt desideranda libidine. Si autem desiderantur, non est bonum: in quibuslibet enim rebus, talis domandus & sanandus est appetitus . . . . donec ad illam redeat sanitatem, quæ nihil tale desideret. Minimum hoc quidem, sed qui minima spernit, sicut scriptum est, paulatim decidet.

Finis itaque sumptionis cibi & potus esse non debet eorum voluptas: utpote quæ, juxta regulam utroque Testamenti firmam, non est diligenda, nec propter se appetenda, sed ad viam hujus atque officiorum necessitatem, quantum satis est, usurpanda, utentis modestia, non amantis affectu, prout eundem Augustinum supra dicentem audivimus. Enimverò, uti tom. 1. prolixè demonstravimus, nullà omninò creaturâ frui (id est ipsam propter se amare) licet, sed propter Deum dumtaxat, omni que humana perverso est fruendū nisi velle, atque utendis frui.

Quòdque non liceat pro fine actionum nostrarum habere voluptatem, vel ipsi Gentiles agnoverunt, qui propterea voluerunt, ut in actionibus suis homo se à brutis discerneret, non propter voluptatem agendo, sicut bruta, sed vel propter necessitatem, vel propter aliam rationabilem causam.

Vir ergo temperans alimenta non magis sumit propter seipsa, sive propter annexam ipsis voluptatem, quàm medicamenta, prout à Deo se didicisse Augustinus dicit *10. Confess.* 31. sic Deum alloquens: *Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam. Sed dum ad quietem satietatis ex indigentia molestia transeo, in ipso transitu mihi insidiatur laqueus concupiscentia . . . . Et cum salus sit causa edendi ac bibendi, adjungit sese, itaque pedissequa, periculosa juncunditas, & plerumque prave conatur, ut ejus causa fiat, quod saluti causa me facere, vel dico, vel volo. Nec idem modus utriusque est: nam quod saluti satis est, delectationi parum est. Et scire incertum sit, utrum adhuc necessaria corporis cura subsidium petat? an voluptuaria cupiditatis fallacia ministerium suppetat. Ad hoc incertum bilare scit*

infelix anima, & in eo preparat excusationis patrociniū, gaudens non apparere, quid satis sit moderatiōi valetudinis, ut, obtentu salutis, obumbrat negotium voluptatis. . . . His tentationibus quotidie conor resistere. . . . Quis est Domine, qui non rapiatur aliquantulum ultra metas necessitatis? Quisquis est, magnus est, magnificet nomen tuum. Ego autem non sum, quia peccator homo sum.

134 Similia habent Gregorius Nyssenus orat. 5. de Orat. Domin. & Gregorius Magnus lib. 3. Moral. cap. 14 Sciendum est (inquit) quia sic voluptas sub necessitate se palliat, ut vix eam perfectus quisque discernat. . . Facile est deprehendere, cum voluptas esus necessitatem prevenit, sed valde est difficile discernere, cum in ipso esu necessario se occulta subjungit, &c.

135 Ob istam difficultatem, incertitudinemque, Sancti certum tenentes, incertum dimittentes, ne voluptati obsequerentur, sic quotidie comedeant, ut semper esuriant. Sic discipulis suadebat sanctus Romualdus, prout refert sanctus Petrus Damianus cap. 9. vitæ ipsius. Et sic practicaſe, conſulisseque Patres antiquos, Ruffinus refert in Vitis Patrum cap. 45. Refert & Theodoretus cap. 3. Religioſæ Hiſtoriæ ſuæ; conſonatque celebre dictum Hieronymi epiſt. ad Furiam: *Venter ſemper eſuriens fertur tri-duanis jejuniis.* Sicut & quod Caſtianus ait Collat. 2. cap. 23. *Hæc eſt temperata. . . continencia, & qualitas, aique menſura, quæ Patrum quoque iudicio comprobatur, ut quotidiana panis reſeſionem quotidiana comiteſur eſuriet, in uno eodemque ſtatu animam pariter corpusque conſervans, nec jejuniis fatigatione concidere, nec gravari mentem ſaturitate permittens.*

136 Cæterum, quod attinet ad cibi, potuſque quantitatem, ab unoquoque ſumendam, ne intemperanter ſumatur, una eademque pro omnibus regula generalis dari non poteſt, uti ſapienter obſervat S. Antoninus p. 2. tit. 6. cap. . . 5. ubi ſic: *De quantitate cibi & potus non poteſt dari certa regula omnibus ſecundum eandem menſuram, ſed plus & minus exigitur, ſecundum varietatem complexionum, & fatigationum: unus enim & idem plus indiget uno tempore, quam alio, ſecundum diſpoſitionem ſui corporis. . . . Tantum ergo poteſt & debet quis comedere & bibere, quantum credit ſe indigere ad ſuſtentationem corporis, & executionem eorum que ſibi incumbunt agenda, ita ut non uſque ad nauſeam ſumat, ſed cum aliquo adhuc appetitu ſinem faciat.*

137 Addit ſanctus Thomas 2. 2. q. 148. a. 1. ad 3. quod ſi aliquis excedat in quantitate cibi, non propter concupiſcentias cibi, ſed aſtimans id ſibi neceſſarium eſſe, non pertinet hoc ad gulam, ſed ad aliquam imperitiam: ſed hoc ſolum pertinet ad gulam, quod aliquis propter concupiſcentiam cibi delectabilis ſcienter excedat menſuram in edendo.

Tom. II.

Addit etiam in 4. diſt. 15. q. 3. a. 2. q. 138. 2. ad 3. & 2. 2. q. 141. a. 6. quod ſi ſit tanta abſtinentia cibi, quod homo ab operibus utilioribus impediatur, quantum ad ea de neceſſitate non teneatur, indiſcretum eſt jejuniū, eſi non ſit illicitum. Unde Hieronymus dicit: *“Rationalis homo dignitatem amittit, qui jejuniū charitati, vel vigiliis ſenſus integritati præfert.”*

Quodlibeto verò 5. a. 18. quærens, quantum debeat eſſe noſtra abſtinentia? Reſpondet, quod ſecundum Philoſophum Polit. 1. aliter eſt iudicandum de ſine, aliter de his que ſunt ad ſinem. Illud enim quod queritur, tamquam ſinis, abſque menſura querendum eſt (nota bene, quia inde ſequitur, quod voluptas cibi & potus quæri & appeti poſſet abſque menſura, ſi quæri & appeti poſſet, tamquam ſinis) in his autem que ſunt ad ſinem, eſt adhibenda menſura, ſecundum proportionem ad ſinem: ſicut Medicus ſanitatē, que eſt ſinis eius, facit quantumcumque poteſt majorem; ſed adhibet medicinam ſecundum quod convenit ad ſanitatē faciendam.

Eſt ergo conſiderandum, quod in ſpirituali, adeoque chriſtiana vita, dilectio Dei eſt ſicut ſinis, jejunia autem, & vigiliæ, & alia exercitia corporalia, non quærentur tamquam ſinis (quia ſicut dicitur Rom. 14. *Non eſt regnum Dei eſca & potus*) ſed adhibentur tamquam neceſſaria ad ſinem, id eſt ad domandas concupiſcentias carnis (quemadmodum & cibus & potus ad bonam corporis diſpoſitionem, ut corpus animæ ſerviat ad ſuas functions, & anima Deo) ſecundum illud Apoſtoli 1. Cor. 9. *Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo, &c.* Et ideo huiusmodi ſunt adhibenda cum quadam menſura rationis, ut ſcilicet concupiſcentia devitetur, & natura non extingatur, ſecundum illud Rom. 12. *Exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem.* Et poſtea ſubdit: *Rationabile obſequium veſtrum.* Si verò aliquis in tantum naturæ virtutem debilitet per jejuniā, & vigiliā, & alia huiusmodi, quod non ſufficiat debita opera exequi, puta Prædicator prædicare, Doctor docere, Cantor cantare, &c. abſque dubio peccat, ſicut peccaret vir, qui nimia abſtinentiā ſe impotentem redderet ad debitum uxori reddendum.

Verum hoc rarò, imò rariffimè contingit; frequentiffimè verò quod per exceſſum cibi & potus peccetur, ad ſatiſfaciendum concupiſcentiæ, etiam à pauperibus, nonniſi viles cibos edentibus. Unde Gregorius loco ſuprà relato: *Primogenitorum gloriam Eſau amiſit, quia magno aſtu deſiderii vilem cibum, ſcilicet lenticulam, concupiſcit; quam dum vendendis primogenitis prætulit, quo in illam appetitu anhelaret, indicavit. Neque enim cibus, ſed appetitus in vitio eſt. Unde & lautiores cibos plerumque ſine culpa ſumimus, & abjectiores non ſine reatu conſcientia deguſtamus. . . . Unde & antiquus hoſtis, quia non*

T c 2

cibum, sed tibi concupiscentiam esse causam damnationis intelligit, primus sibi hominem, non carne, sed poma subdidit, & secundum (id est Christum) non carne, sed pane tentavit.

142 Quod non cibus, sed appetitus in vitio fit, amplius ostenditur exemplo S. Thomae Cantuariensis, de quo Heribertus de Bosoham in ejus vita scribit, quod inter tot & tantas epulas, quae apponebantur, in nullo penitus Sardanapalum, sed solum Episcopum sapiebat. Neque super nullam escam se effundens. Tria sobrietas exigit, quid, quando, & quantum sumamus. Ne quid prohibuit, ne quid citra horam: ne quid ultra mensuram. Et postquam ostendit, in virtute sobrietatis horam & mensuram ab ipso servatam, addit, ea, quibus ipse utebatur, & delicatiora quidem, & pretiosiora erant, quae esei non prohibita, a sobrietate tamen perfectione... his... quos diximus nimis justos; videri possent aliena. Unde cum unus justorum talium, super hoc inter discumbendum semel quasi subridendo notasset Pontificem, aliquantisper zelo motus Pontifex, sic ei respondit: Certè, Frater, nisi fallor, cum aviditate majori tu tuam sumis fabam, quam ego appositam mihi phasidem. Et erat tunc avis haec ante Praesulem in paropside... Et bonum quidem, & prudens, hoc & pro fratris consuetudine, & pro veritate Pontificis responsum. Nec enim refert, utradum animarum Medici, Patres Orthodoxi, quid, quantumvis quis sumat, si solum necessitati & valetudini suae, non voluptati indulgeat. Pontifex igitur, qui graviora non poterat, utpote minime enutritus in his, deliciosa quidem, sed parca admodum sumebat & sobrie, ita quod, sicut ex ejus secreta confessione quidam Religiosi ipsius familiares noverunt secretius, non magis bibatus, quam jejunos, nec post vina, plusquam ante, nullam vix sentiret carnis rebellionem.

CAPUT VIII.

Partes potentiales temperantiae, seu virtutes ipsi annexae.

143 Virtutes annexae temperantiae, à sancto Thoma sequentes assignantur, continentia, clementia, mansuetudo, modestia, & hujus quatuor species, videlicet humilitas, taciturnitas, studiositas, eutrapelia, seu urbanitas jucunda. De his agendum §§. sequentibus.

§. I.

Continentia.

144 Continentia hic non sumitur pro virtute, quae ab omni quis venerea delectatione prorsus abstinet, prout idem est quod castitas virginalis, vel vidualis; sed pro virtute, quae homo resistit pravis delectationibus, vehementer ipsum sollicitantibus. Quo-

modò est imperfectior castitate, sicut & temperantia. Nam, ut Chæremon Abbas dicit apud Cassianum Collat. 12. c. 10. non castitas, sed continentia dicitur, ubi adhuc ei aliqua resistit adversitas voluptatis. Quamobrem donec pulsari nos carnis commotione sentimus, noverimus nos ad castitatis nondum pervenisse, se fastigia, sed adhuc sub infirmitate continentiae constitutos praelis fatigari. Unde voluptatis appetitus in temperante, & perfecte casto, adeò subjectus est rationi, ut ei vehementer non insitat: quia ab illa est quasi edomitus, ait S. Thomas q. 156. a. 4. in continente verò appetitus sensitivus adhuc vehementer rationi resistit per motus concupiscentiae prave.

Dixi, quasi edomitus: quia nemo in hac vita prorsus est liber ab omni concupiscentia motu; nemo qui veraciter dicere non possit cum Apostolo Rom. 7. Non quod volo bonum, hoc ago; sed quod odi malum, hoc facio.

Nec tamen idèo continens majoris est meriti quàm temperans, quia majoribus tentationibus, seu vehementioribus concupiscentiae motibus resistit. Quòd enim temperans tantas difficultates non patitur, quàm continens, hoc provenit ex virtute ipsius, sive ex majori charitate & fortitudine, per quam quasi edomuit vim concupiscentiae. Et idèo sicut perfectior est virtus ipsius; ita & majus meritum, prout S. Thomas observat loco citato.

Incontinentens tamen minùs peccat, quàm intemperans. Quia intemperans ex majori inclinatione ad malum peccat: quia peccat ex habitu per consuetudinem acquisito. Incontinentens verò potius ex majori passione, quàm inclinatione. Cujus signum est, quòd incontinentens, transiente passione, statim poenitere solet; non sic intemperans. Vide dicta to. 1. de voluntario ex habitu.

§. II.

Clementia.

148 Clementia est virtus, quae Superior inclinatur ad poenam mitigandam, quantum justitiae, & disciplinae bonum patitur, idque ex quadam velut epicheia, seu benigna interpretatione, quae judicat legem, peccatis circumstantiis facti, causae, personae, & modi, poenam tam gravem non requirere. Haec virtus commendatur, primò lacris oraculis Proverb. 11. & 20. Secundò, exemplo Christi erga mulierem in adulterio deprehensam, Joan. 8. Tertio, exemplo sanctorum Episcoporum, qui apud Judices intercesserunt pro reis à morte liberandis. Imò exemplo ipsiusmet Ecclesiae, quae execrata est factum Ithacii & Idacii Episcoporum, qui Priscillianum, licet haereticum, usque ad capitale supplicium persecuti sunt apud Maximum Tyrannum, uti Severus